

Een inkijk in de praktijk van de

Samenwerken met andere disciplines is voor de pedicure belangrijk. U breidt er uw kennis mee uit, u weet beter naar wie u uw cliënten zo nodig kunt doorsturen en u vergroot de acceptatie en waardering van andere beroepsbeoefenaars voor uw vak. Om gericht contacten over 'de grenzen' te kunnen leggen, is het van belang op de hoogte te zijn van de inhoud van de voor uw vak relevante beroepen. In dit artikel maakt u nader kennis met het beroep en het werk van de huidtherapeut. Ellen van Kruijning ging op onderzoek uit en bezocht Jacolien Plomp, huidtherapeut in Meerssen en Beek.

Op de site van de Nederlandse Vereniging van Huidtherapeuten wordt het beroep als volgt omschreven: "Huidtherapeuten behandelen patiënten met een zieke of beschadigde huid op verwijzing van een huisarts of specialist. Doel van de behandeling is het opheffen, verminderen of voorkomen van een stoornis of beperking als gevolg van een huidandoening". Klinkt mooi, maar de letterlijke invulling blijft vaag. Jacolien Plomp legt uit: "De huidtherapeut zit tussen de dermatoloog en de schoonheidsspecialist in. Alle huidziekten die met medicijnen en medicinale

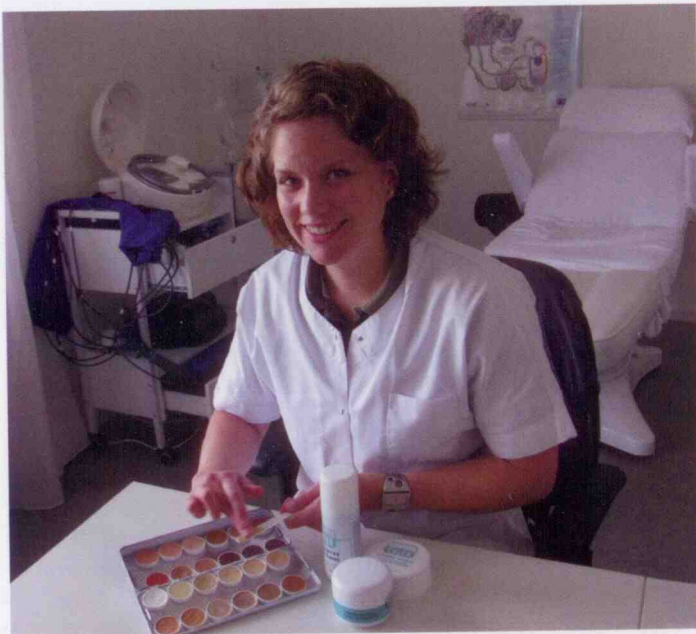
zalven behandeld worden, zoals psoriasis en eczemen, horen thuis bij de dermatoloog. Het voorschrijven van medicatie is immers voorbehouden aan artsen. Operatieve ingrepen liggen op het terrein van de plastisch chirurg. Terwijl de schoonheidsspecialist zich bezighoudt met de gezonde huid, richt de huidtherapeut zich op de zieke huid met afwijkingen. Er is een duidelijke taakafbakening, al kan ik mij voorstellen, dat het voor buitenstaanders minder helder is."

Hbo-opleiding

Het beroep huidtherapeut bestaat al sinds een jaar of dertig, maar heeft in de loop van de tijd een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Vroeger werd de parttime mbo-opleiding vooral gevolgd door verpleegkundigen en schoonheidsspecialisten. In 2001 is er een vierjarige fulltime hbo-opleiding voor in de plaats gekomen en wordt het beroep onder de wet BIG geplaatst. De studentenpopulatie bestaat nu grotendeels uit schoolverlaters van de havo. Mbo'ers kunnen doorstromen naar de opleiding. Volgens Jacolien is de kennis en ervaring van mensen die al in de gezondheidszorg of in een aanverwant beroep werken, een groot voordeel bij het volgen van de studie. Mogelijk is deze optie een interessante gedachte voor medisch pedicures.

Goede samenwerking

Er zijn ongeveer vierhonderd huidtherapeuten, merendeels vrouwen, werkzaam in Nederland. Dit aantal is veel te weinig en van onderlinge concurrentie is dan ook geen sprake. Jacolien werkt fulltime en haar praktijk zit overvol. Ze vestigt zich na haar afstuderen in 2005 als zelfstandig huidtherapeut in het Huisartsencentrum van Meerssen in Limburg. In 2008 opent ze een tweede praktijk in het Therapiecentrum in Beek, waar tevens een aantal fysiotherapeuten gehuisvest is. "Onder een dak overleg je sneller en gemakkelijker met andere disciplines. Je hoeft niet te bellen of een afspraak te maken, maar loopt even bij je collega binnen. Dat komt de patiënten ten goede." Ook met de dermatologen en de plastisch chirurgen wordt er meestal goed samengewerkt en naar elkaar doorverwezen, al hangt dit wel af van de bekendheid met en het vertrouwen in elkaar. Jacolien: "Als er een dermatoloog vertrekt, dan moet je weer een nieuwe band opbouwen met de opvolger." Veel patiënten komen via het oncologiecentrum en de huisarts bij de huidtherapeut terecht.

Jacolien Plomp demonstreert de testdoos met camouflagekleuren. Haar praktijk lijkt qua inrichting wel wat op een pedicurepraktijk. Links is de blauwe manchet van de lymfapress zichtbaar.

Tekst: Ellen van Kruijning, tekstschrijver en pedicure plus
Foto's: Ellen van Kruijning en Jacolien Plomp

huidtherapeut

Onafhankelijk van het probleem begint de huidtherapeut met een uitgebreide anamnese en inspectie. Daarna wordt in overleg met de patiënt een behandelplan op maat opgesteld. Een aantal veel voorkomende huidproblemen, met de daarbij horende behandelingen, passeert de revue. Een aanzienlijk deel van de clientèle komt bij de huidtherapeut voor oedeemtherapie. De behandeling van de verschillende soorten oedeem (arterieel, veneus, lymfe en lipoeedeem) komt in grote lijnen overeen en beslaat normaliter een lange periode. De specifieke aanpak wordt afgestemd op de individuele patiënt. Er moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met factoren als hartfalen of een mobiliteitsprobleem. Lymfoedeem kan optreden na een operatie, radiotherapie (bestraling) en een geïnfecteerde wond. Het komt vaak voor na het weghalen van het klierweefsel in de oksel of de lies bij borst- of prostaatkanker.

Oedeemtherapie

Oedeemtherapie begint met manuele lymfedrainage waarbij de huidtherapeut door middel van zachte, pompende bewegingen met de handen de opname van het lymfevocht door de lymfevaten stimuleert. De lymfeknopen worden door deze massage getraind om de opname en afvoer van lymfevocht weer beter uit te voeren, zodat er minder oedeem ontstaat. Jacolien: "Ik begin bij de grote lymfeklieren in de hals en werk langzaam via de buik, de lies en de bovenbenen naar beneden, tot in de tenen. Daarna werk ik weer een stukje opwaarts waarbij ik juist de kleine lymfevaten aanpak." Bij oedeem in de arm of het been wordt manuele lymfedrainage zo nodig ondersteund door gebruik te maken van de lymfapress. Dit is een apparaat waarbij er een manchet om het betreffende ledemaat aangebracht wordt. Door lucht van distaal naar proximaal door de manchet te pompen wordt het lymfoedeem naar boven afgevoerd, naar de grotere lymfklieren. Bij oedemateuze benen wordt vervolgens een compressie- ofwel drukverband aangelegd. Dit ondersteunt de spierpomp van de beenvaten waardoor er meer afvoer van vocht is. Jacolien: "Een compressieverband moet je zeer regelmatig opnieuw aanleggen, soms zelfs iedere dag. Als het te strak zit, dan knelt het af, maar een slap verband oefent onvoldoende druk uit op het vaatstelsel in de benen en gaat afzakken. Het is uitermate belangrijk dat de techniek goed toegepast wordt. Daarom doe ik dat liever zelf. Bij mensen die minder mobiel zijn, kom ik aan huis. Ik verzorg eerst de voeten en de benen met een verzorgende crème. Soms is er sprake van een open been. Eenvoudige wonden verzorg ik zelf. Complexe wonden worden op de polikliniek aangepakt." Als het oedeem redelijk onder controle is, worden elastische kousen aangemeten. Veel huidtherapeuten beheersen deze techniek en instrueren de cliënt hoe ze deze zelf moeten aan- en uittrekken.

Littekenbehandeling

Littekens kunnen nare klachten geven, zoals pijn, bewegingsbeperking, jeuk, verkleving, zwelling en roodheid. >>

Lymfoedeem in het onderbeen, de voet en de tenen na multiple erysipelas. Na herhaaldelijk ingroeien van de nagel werd een partiële nagelextractie uitgevoerd. Daarna trad een infectie op met wondroos tot gevolg. Het onderbeen wordt tot en met de tenen behandeld door middel van lymfdrainage, compressietherapie en huidadvies. De nagel is uiteindelijk chirurgisch verwijderd.

Litteken op het borstbeen na een hartoperatie.

Het mondstuk van een LPG-apparaat zuigt op de huid vacuüm en wordt vervolgens over de huid heen en weer gerold.

Littekenmassage kan uitkomst bieden, mits daarmee redelijk snel na het ontstaan van het litteken wordt gestart. Jacolien: "Helaas raden huisartsen de mensen soms aan om eerst een tijdje af te wachten. Misschien gaan de symptomen op den duur vanzelf wel over. Niets is minder waar! Na een jaar tot anderhalf jaar kan ik weinig meer aan dit soort klachten doen, omdat het litteken dan verkleefd is." Afhankelijk van de soort en de locatie van het litteken en de geschiedenis van de patiënt, wordt het behandelplan opgesteld. Manuele littekenmassage zorgt voor een betere doorbloeding en maakt het litteken soepeler met als gevolg dat de klachten afnemen. Jacolien maakt tevens gebruik van een LPG-apparaat waarbij ze een mondstuk op de huid vacuüm zuigt en dat vervolgens over de huid heen en weer rolt. Het heeft hetzelfde effect als de manuele massage, maar patiënten ervaren het soms als minder pijnlijk. "De totale behandelingsduur is lang, omdat het littekenweefsel steeds de oude vorm wil aannemen. Daarom moet ik het vaak wel gedurende anderhalf jaar zeer frequent blijven manipuleren. Dat vergt veel van mensen. Bij brandwonden moet je deze therapie zelfs blijvend toepassen. Aan de klachten is dus echt nog wel wat te doen, maar een litteken blijft een litteken", zegt Jacolien beslist. "Ik ben daarin vanaf het begin heel duidelijk naar de patiënten toe." Als de behandeling niet aanslaat of als het litteken erg lelijk is, probeert de huidtherapeut met siliconengel of siliconenpleisters op de huid verbetering te bereiken. Lukt dit ook niet, dan verwijst ze (terug) naar de plastisch chirurg. Soms is het inspuiten van corticosteroiden of het toepassen van laser effectief. Een laatste optie kan operatief ingrijpen zijn. Via een reconstructie wordt het lelijke litteken kleiner gemaakt. De kans op een mooi resultaat is nooit 100%.

Camouflagetherapie

Cosmetisch zijn er wel nog verbeteringen voor littekens mogelijk. "Maar denk niet te gemakkelijk over het camoufleren van littekens", waarschuwt Jacolien. "Camouflage moet dagelijks opnieuw worden toegepast, de mensen moeten het zelf onder de knie krijgen. Een in het oog springend litteken of ander storend huiddefect kun je er minder zichtbaar mee maken." Eerst zoekt Jacolien samen met de cliënt uit welke kleur het meest de teint van de huid benadert. "Daarvoor gebruik ik een testdoos met alle gangbare kleuren. Mensen lopen daar een dag mee rond. Pas als we zeker weten welke kleur juist is, ga ik het betreffende product bestellen. Soms gebruiken we een mengsel van twee kleuren. Het is echt geen kwestie van 's morgens even snel opsmeren. Het materiaal moet zorgvuldig worden aangebracht en heeft zeker twintig minuten inwerktijd nodig. Dat vereist zowel vaardigheid als geduld."

Meer in het pakket?

De huidtherapeut heeft nog meer behandelingen in het pakket zitten. Er komen bij Jacolien veel jonge mensen met (ernstig) acné en patiënten met overbeharing. Bij de laatste groep past ze elektrisch ontharen toe. "Dit soort werkzaamheden is voor mij een welkome afwisseling naast de fysiek erg zware oedeem- en littekentherapieën. Mensen die toch al in de stoel liggen, vragen soms om meteen steelwratjes of andere huidontsieringen weg te halen. Voor al deze huidklachten is geen verwijsbrief nodig."

Na het afstuderen kan een huidtherapeut zich bekwamen in diverse specialisaties. Een daarvan is dermatografie ofwel medische tatoeage, waarbij littekens ingekleurd worden of een tepel kan worden getatoeëerd na een borst- en tepelreconstructie.

Voetproblemen?

Heeft Jacolien ook met voetproblemen te maken? "Ik krijg regelmatig mycosenagels en hele lange, onverzorgde nagels onder ogen", zegt ze lachend. "Soms hebben mensen dikke eeltlagen of voetschimmel. Dergelijke nagel- en voetproblemen komen tijdens onze opleiding aan bod om ze te leren herkennen. Ik doe daar zelf niets aan, maar verwijs de patiënten door naar een pedicure. Zeker in geval van oedeem neemt de kans op een infectie aanzienlijk toe en ik wil voorkomen dat mensen zelf aan hun voeten knoeien. Ik adviseer patiënten met diabetes om naar een pedicure met de aantekening Diabetische voet te gaan. Als ik niet weet waar een bepaald voetprobleem thuis hoort, dan vraag ik het aan de podotherapeuten die ook in dit gebouw gevestigd zijn." Jacolien is niet op de hoogte van het bestaan van de beroepsorganisatie ProVoet en ook de term 'medisch pedicure' is nieuw voor haar. Waarschijnlijk geldt dit voor veel huidtherapeuten en dat bevordert de kans op samenwerking natuurlijk niet. Reden temeer om eens kennis te maken met de huidtherapeut bij u in de buurt. Uw cliënten en uw praktijk zullen er wel bij varen. ■

Bronnen

www.huidtherapie.nl

www.huidtherapiemeerssen.nl